

УДК 373.5: 330.341.1

В. В. Драгуновааспірант кафедри педагогіки
Житомирського державного університету імені Івана Франка

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОЦЕДУРА ДОСЛІДЖЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ МОДЕЛІ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМУ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

У статті здійснено науково-теоретичний аналіз упровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти; визначено основні умови. Охарактеризовано модель, яка впроваджується в управлінський процес саме за допомогою педагогічних умов в системі середньої освіти з продукуванням та впровадженням інноваційних змін, з урахуванням регіональної специфіки, зовнішніх та внутрішніх факторів. Апробовано модель, що полягає в забезпеченні реалізації експериментальної технології та аналізі результатів експериментального дослідження, визначенні рівня сформованості застосування моделі педагогічних умов у впровадженні інноваційного менеджменту в систему середньої освіти, перевірці ефективності впливу педагогічних умов на процес упровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти.

Для аналізу стану педагогічних умов упровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти було розроблено низку анкет-опитувальників відповідно до обґрунтованого стану педагогічних умов упровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти. Визначено рівень педагогічних умов у впровадженні інноваційного менеджменту, зокрема спонукальний, аналітичний (вимагає засвоєння знань про сутність інновації, ознаки та типи, структуру та динаміку, стратегії впровадження, фактори визначення ситуації педагогічних умов, стратегії тактики впровадження інноваційного менеджменту; технологію забезпечення реалізації педагогічних умов, форми, методи, засоби ефективно організації впровадження інновацій об'єктів управлінської діяльності), практичний (розкриває комплекс умінь, якими має володіти менеджер освіти для забезпечення впровадження інноваційного менеджменту), ціннісний (відображає особистісні якості керівника, які сприяють його ефективному впровадженню інновацій у систему середньої освіти), рефлексивний (передбачає розвиток емоційно-особистісних характеристик систем керівників, які сприяють росту готовності до впровадження інновацій, а також розвитку самооцінки, самоаналізу тощо) компоненти.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, інноваційні підходи, модель, педагогічні умови, технологія, управління системою середньої освіти.

Постановка проблеми. Із метою пошуку шляхів упровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти поза увагою залишилося застосування інноваційного менеджменту в закладах загальної середньої освіти. Широке використання інноваційного менеджменту в управлінні ЗЗСО ускладнюється у зв'язку з недостатністю теоретичного опрацювання його основ.

Наразі багато керівників системи середньої освіти, зокрема закладів загальної середньої освіти, не мають наукового уявлення про реалізацію конструктивних педагогічних умов в управлінській діяльності через відсутність відповідної професійної підготовки як менеджерів навчальних закладів.

Метою статті є перевірка теоретичних положень упровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти

Завдання дослідження – розкрити поетапний процес організації та процедури реалізації моделі педагогічних умов упровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблеми управління освітою при-

свячено наукові праці Г. Балихіна, Л. Ващенко, А. Гошко, В. Грабовського, Л. Даниленко, Г. Дмитренка, І. Довбиш, Г. Єльнікової, О. Зайченко, Ю. Кавун, Л. Калініної, М. Комарницького, Г. Корнетова, Г. Костюк, В. Князева, Т. Лукіної, В. Маслова, В. Мельник, Т. Шамової та ін., які розкривають поняття й технологію управління, поняття якості освіти та сутність розробки кваліметричних еталонів для вимірювальних процедур [1, с. 140–144].

Концептуальні положення управління закладами середньої освіти розглянуто в роботах Ю. Бабанського, Є. Березняка, В. Бондаря, Л. Даниленко, В. Маслова, В. Пікельної, С. Сисоєвої. Психологічні аспекти управління знайшли відображення в монографії Л. Карамушки [2; 3; 4, с. 56; 5]. Філософський та соціологічний аспекти висвітлено в роботах В. Андрущенко, Б. Гершунського, І. Зязюна, В. Кудіна, В. Кременя; В. Лутая, В. Солодкова та ін. [6, с. 68; 7, с. 49–69]; управлінський – В. Бондаря, Л. Даниленко, Г. Дмитренко, О. Єльнікової, Л. Калініної, Ю. Конаржевського, М. Кондакова, В. Маслова,

Н. Островерхової, М. Поташника, М. Черпинського [2; 3; 8; 9, с. 47].

Виклад основного матеріалу дослідження. Ґрунтуючись на концептуальних засадах реформування системи середньої освіти та здійснивши теоретичний аналіз сучасного стану педагогічних умов упровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти, нами розроблено модель, яка впроваджуватиметься в управлінський процес саме за допомогою педагогічних умов у системі середньої освіти з продукуванням та впровадженням інноваційних змін, з урахуванням регіональної специфіки, зовнішніх та внутрішніх факторів, а також соціального, економічного, адміністративного та освітньо-культурного потенціалу.

Модель педагогічних умов спрямована на використання варіативних управлінських рішень; прогноз кінцевих результатів діяльності; включення економічних механізмів діяльності, пов'язаних із необхідністю посилення фінансової самостійності; поєднання адміністративного, колективного управління та самоврядування.

Апробація моделі педагогічних умов упровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти заснована на розподілі педагогічних умов, застосуванні управлінських рішень на складники та поетапної оцінки кожного з них. Будь-яке рішення, схвалене до впровадження, потребує детального опрацювання по виконавцях, функціях, термінах.

Експериментальне дослідження результатів упровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти проводилося в кілька етапів із застосуванням таких методів емпіричного рівня дослідження, як педагогічне спостереження, бесіда, анкетування для вивчення сучасного стану практичного застосування педагогічних умов у впровадженні інноваційного менеджменту в систему середньої освіти на базі закладів загальної середньої освіти Житомирської та Чернігівської областей протягом 2017–2019 навчальних років.

Під час проведення констатувального експерименту нами обґрунтовано й охарактеризувати стан педагогічних умов у впровадженні інноваційного менеджменту в системі середньої освіти. Діагностичний етап експерименту визначив реальний стан у потребі впровадження інноваційного менеджменту, здатністю застосовувати педагогічні технології у професійній діяльності.

Під час дослідження ми керувалися характерними ознаками рівнів упровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти. Перед початком формувального етапу експерименту за розробленими компонентами підготовки керівників закладів загальної середньої освіти було проведено діагностика рівня впровадження.

Оцінка кожної ознаки запропонованих анкет на дослідження компонентів готовності керівників навчальних закладів до впровадження іннова-

ційного менеджменту в систему середньої освіти здійснювалася за шкалою, де 7 означає наявність ознаки на високому рівні, 6 – достатньому, 5 – вище середнього, 4 – середньому, 3 – нижче середнього, 2 – низькому, 1 – дуже низькому рівні, 0 – відсутність ознаки.

Обчислення проводилося у відносних частотах за кожною ознакою.

$$f = \frac{n}{N},$$

де n – кількість балів, які фактично набрали керівники, N – максимально можлива кількість балів, передбачена методикою, які можуть набрати опоненти.

На основі проведеної діагностики можна констатувати, що більшість директорів та заступників директорів закладів загальної середньої освіти на емпіричному рівні мають недостатню готовність до впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти. Як засвідчили вищепредставлені таблиці і рисунки, показники сформованості рівнів готовності керівників навчальних закладів до впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти в контрольних та експериментальних групах приблизно однакові, що пояснюється рівними змістовними та процесуальними характеристиками освітнього процесу в обох групах. Кількісні показники високого рівня від 2,4% до 9,7%, достатнього – від 40,5% до 16,5%; середнього – від 30,4% до 32,9%; низького – від 19,3% до 49,3%. Результати констатувального експерименту свідчать про переважання низького рівня сформованості готовності керівників навчальних закладів до впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти за процесуальним компонентом, що підтверджує недостатню сформованість у них умінь реалізовувати інноваційний менеджмент; так само найменші показники високого рівня отримані за процесуальним та змістовим компонентом свідчать про певний рівень умовленості керівників та здатності до самооцінки свого рівня сформованості готовності до впровадження, але нестачу в них знань та вмінь її реалізувати.

Такі результати свідчать про необхідність удосконалення управлінсько-педагогічної підготовки керівників закладів загальної середньої освіти і визначають передумови проведення формувального етапу експерименту на основі розробленої моделі педагогічних умов упровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти та технології її реалізації.

Висновки та пропозиції. Таким чином, застосування різних методик проведення дослідження свідчать про те, що керівники навчальних закладів мають недостатньо сформований рівень готовності до впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти. Отримані дані виокремлюють необхідність розробки техноло-

гії забезпечення реалізації моделі педагогічних умов упровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти. Якісний аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи засвідчив конкретність висунутої нами гіпотези про те, що реалізація педагогічних умов упроваджувати інноваційний менеджмент у систему середньої освіти можлива за умови теоретичного обґрунтування, розробки і впровадження в практику управління ЗЗСО спеціальних педагогічних технологій, які суттєво впливають на динаміку розвитку всіх компонентів означеної готовності, зокрема змістовного, мотиваційно-вольового, пізнавально-операційного, процесуального, оцінювального.

Список використаної літератури:

1. Драгунова В.В. Технологія реалізації моделі педагогічних умов впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти. *Науковий часопис нац. пед. університету ім. М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Випуск 60. Том 1: Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. С. 140–144.
2. Бондар В.І. Теорія і технологія управління процесом навчання в школі. Київ: Школяр, 2000. 191 с.
3. Даниленко Л.І. Інноваційна спрямованість освіти. *Управління освітою*. 2013. № 24 (324).
4. Пікельна В.С. Управлінські моделі в керівництві школою. *Радянська школа*. 1989. № 6. С. 56.
5. Карамушка Л. Психологія управління: Навчальний посібник. Київ: Міленіум, 2003. 344 с.
6. Андрущенко В. Економіка вищої освіти України: тенденції та механізми розвитку. Київ: Пед. Преса, 2006. С. 28.
7. Зязюн І. Філософія педагогічної наукової методології. *Професійна освіта: педагогіка і психологія : українсько-польський журнал*. 2007. № 9. С. 49–69.
8. Єльнікова Г. Теоретичні підходи до моделювання державно-громадського управління. *Директор школи*. 2003. № 40–41.
9. Калініна Л. Специфіка інформаційного управління закладами освіти. *Освіта і управління*. 2003. Т. 6. Ч. 3. С. 47.

Drahunova V. Organization and procedure of research on the implementation of the model of pedagogical conditions for the introduction of innovative management into the system of secondary education

In this article a scientific and theoretical analysis of the introduction of innovative management into the system of secondary education is carried out; their basic conditions are determined. The model, which will be implemented in the management process with the help of pedagogical conditions in the system of secondary education, with the production and implementation of innovative changes, taking into account regional specifics, external and internal factors, is characterized. Approbation of the model, which consists in ensuring the implementation of experimental technology and analyzing the results of experimental research, determining the level of formation of the application of model pedagogical conditions in the implementation of innovation management in the secondary education system, and verification of the effectiveness of the influence of pedagogical conditions on the process of introducing innovation management into the system of secondary education.

To analyze the state of the pedagogical conditions for the introduction of innovative management into the system of secondary education, a series of questionnaires was developed, in accordance with the grounded state of pedagogical conditions for the introduction of innovation management into the secondary education system. The level of pedagogical conditions in the implementation of innovation management is determined - inductive, analytical (requires the mastery of knowledge about the essence of innovation, features and types, structure and dynamics, implementation strategies, factors determining the situation of pedagogical conditions, strategy of the tactics of the introduction of innovation management, technology for ensuring the implementation of pedagogical conditions, forms, methods, means of effective organization of implementation of innovations of objects of management activity), practical (reveals a complex of skills that possesses the manager of education for the implementation of innovation management), value (reflects the personal qualities of the manager that promote its effective implementation of innovations in the secondary education system), reflexive (involves the development of emotional and personal characteristics of managers that contribute to the growth of readiness for innovation, as well as the development of self-esteem, self-examination, etc.) components.

Key words: *innovation, innovation activity, innovative approaches, model, pedagogical conditions, technology, management of the system of secondary education.*